

Jak Evropa a USA nejsou na stejné vlnové délce

infokuryr.cz/n/2023/05/16/jak-evropa-a-usa-nejsou-na-stejne-vlnove-delce

kuryr

16. května 2023

Od listopadu 2022 řada klíčových evropských vůdců – Olaf Scholz z Německa (listopad 2022), Pedro Sanchez ze Španělska (březen 2023), Ursula von der Leyenová z Evropské komise a Emmanuel Macron z Francie – navštívila Čínu v tzv. politický krok, který jasně odporuje společným pokusům USA o oddělení od Číny. Macrona při návštěvě Číny doprovázela obchodní delegace složená z více než 60 vedoucích pracovníků francouzských společností, včetně Airbusu. Mnoho z nich usilovalo o hlubokou spolupráci s Čínou, protože Čína se otevřela po politice „Zero COVID“.

Evropská politika „Podívejte se na Čínu“ se nemění tak, jak Washington doufal, když začal zavádět svou globální agendu studené války 2.0. Spíše je tomu naopak a je velmi pravděpodobné, že tomu tak bude i nadále, což naznačuje, že ačkoli jsou Evropa a USA formálními spojenci, nejsou na stejné vlně a že existují velké rozdíly. Ještě důležitější je, že tyto rozdíly se již neomezují na rozhovory a jednání za zavřenými dveřmi, ale nedávno se staly veřejnými.

Nedávno se klíčoví spojenci USA v Evropě (a Japonsku) vyslovili proti plánům Washingtonu zakázat veškerý vývoz G7 do Ruska. Zákaz by poškodil mnoho zemí, jejichž ekonomiky mají klesající tendenci už asi rok. Úplný zákaz by kromě ekonomických důsledků takového rozhodnutí pro země G-7 zkomplikoval i probíhající vojenský konflikt. Za prvé, Rusko na tuto hrozbu zareagovalo vypovězením dohody o obilí s Ukrajinou – porušení této dohody by poškodilo nejen evropské ekonomiky, ale také mnoho dalších ekonomik na Blízkém východě a v Africe.

Důležitější je, že tento (navrhovaný) zákaz a z něj plynoucí (možná) ruská odvěta je také v rozporu s pokračujícím evropským úsilím v čele s francouzským Macronem vyjednat vyjednané ukončení vojenského konfliktu mezi Ruskem a Ukrajinou. Francouzský postoj ukončit konflikt vyjednáváním s pomocí Číny nabírá na síle, když na scénu vstupují další evropské země. Například italský ministr obrany nedávno podpořil myšlenku, že Čína by měla být partnerem u jednacího stolu.“ Tento názor má kořeny v hospodářských vztazích Evropy s Čínou.

V březnu 2023 španělský prezident prohlásil, že Evropa a Čína jsou neoddělitelně spjaty jako hospodářští partneři, protože jsou konkurenty i partnery „při rozvoji projektů dopravní, energetické a zdravotnické infrastruktury“, a dodal, že je toho hodně. Existuje prostor pro spolupráci mezi Evropa a Čína a že „musíme zůstat ekonomickými partnery a náš vztah musí jít dále“.

Francouzský prezident plně souhlasil, když v Číně řekl, že Francie by neměla být zatažena do americko-čínské konfrontace obecně ani v otázce Tchaj-wanu. Rozdíl ve francouzské politice vůči Číně není jen politická záležitost. Spíše má kořeny v tom, co lze popsat jako evropské hledání strategické autonomie od USA v oblasti zahraniční politiky. Aby to Macron podtrhl, nemínil se oprostít od svých slov, když řekl, že i když je Francie spojencem USA – a také členem Severoatlantické aliance – není americkým „vazalem“.

Zatímco Washington bagatelizoval důležitost Macronových komentářů a prohlásil, že USA zůstávají „pohodlné a sebevědomé ohledně skvělého bilaterálního vztahu“ s Francií, lze jen málo popřít, že Macronovy komentáře nejsou jediným prohlášením. Spíše jde o pokračování jeho dřívějších postojů, s nimiž opakovaně protiřečil USA.

Například v červnu 2022 řekl, že jakákoli politika „ponížení“ Ruska je špatná. V prosinci 2022 navrhl Moskvě bezpečnostní záruky k ukončení probíhajícího konfliktu. Zatímco mnozí ve Washingtonu – a v amerických mainstreamových médiích – vidí francouzský postoj jako unáhlené ústupky Moskvě, Francie považuje tento postoj za nezbytný k ochraně samotné Evropy před dalšími škodami z tohoto konfliktu podporovaného americkým tlakem na rozšíření NATO na Ukrajinu, podkopání Ruská bezpečnost a trvale obklíčit Rusko.

Co to znamená pro USA? Je těžké popřít, že tlak USA proti Číně (a Rusku) je z hlediska dlouhodobé udržitelnosti stále obtížnější. Pokud evropští lídři budou pokračovat v paralelních procesech sblížování s Čínou a využijí toto sblížování s Čínou k vyřešení rusko-ukrajinského konfliktu, podkope to Washington mnohem příměji, než tomu bylo doposud.

Ještě důležitější je, že pokračující odklon Evropy od USA směrem k Číně – a v konečném důsledku vyřešení konfliktu s Ruskem – rozbije celý americký příběh o „izolaci“ Ruska anebo „oddělení“ od Číny. Taková porážka nebude jen politická, ale bude souviset i s neschopností USA ani normativně utvářet evropskou zahraniční politiku. Geopoliticky to upevní Evropu jako nezávislé centrum moci a dále posune svět od dvou bloků (jeden vedený USA a druhý americkými rivaly) směrem k multipolaritě. Posun směrem k multipolaritě také podpoří úspěch vize globální politiky, kterou Čína a Rusko v posledních letech upřednostňují.

Salman Rafi Sheikh, analytik výzkumu mezinárodních vztahů a pákistánské zahraniční a domácí politiky, exkluzivně pro online magazín *New Eastern Outlook*.